

KAUPAN LIITTO

Kauppan näkymät 2018–2019

Liikevaihto- ja työllisyysnäkymät

Joitakin poimintoja Kauppan näkymistä

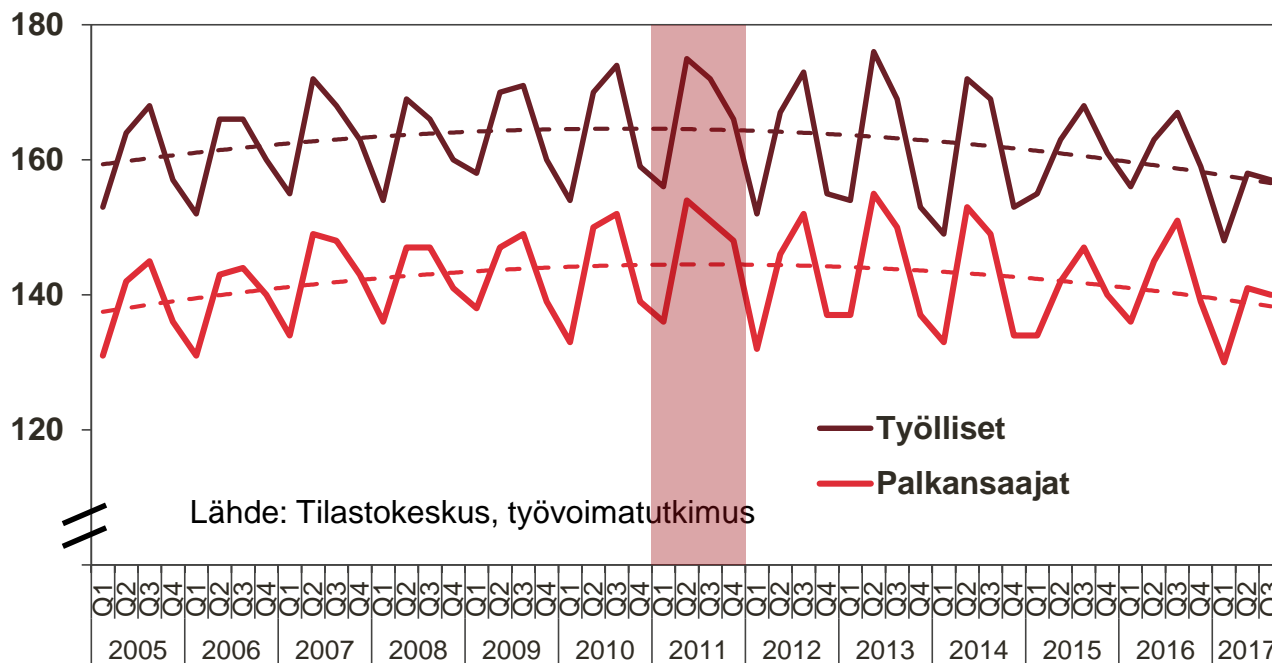
Koko materiaali on Kauppan liiton jäsenyritysten saatavilla Kauppa.fi:n jäsensivujen Tutkimuksia ja tilastoja -osiosta.

Jaana Kurjenoja

Työllisyyskehitys on kääntynyt laskuun vähittäiskaupassa

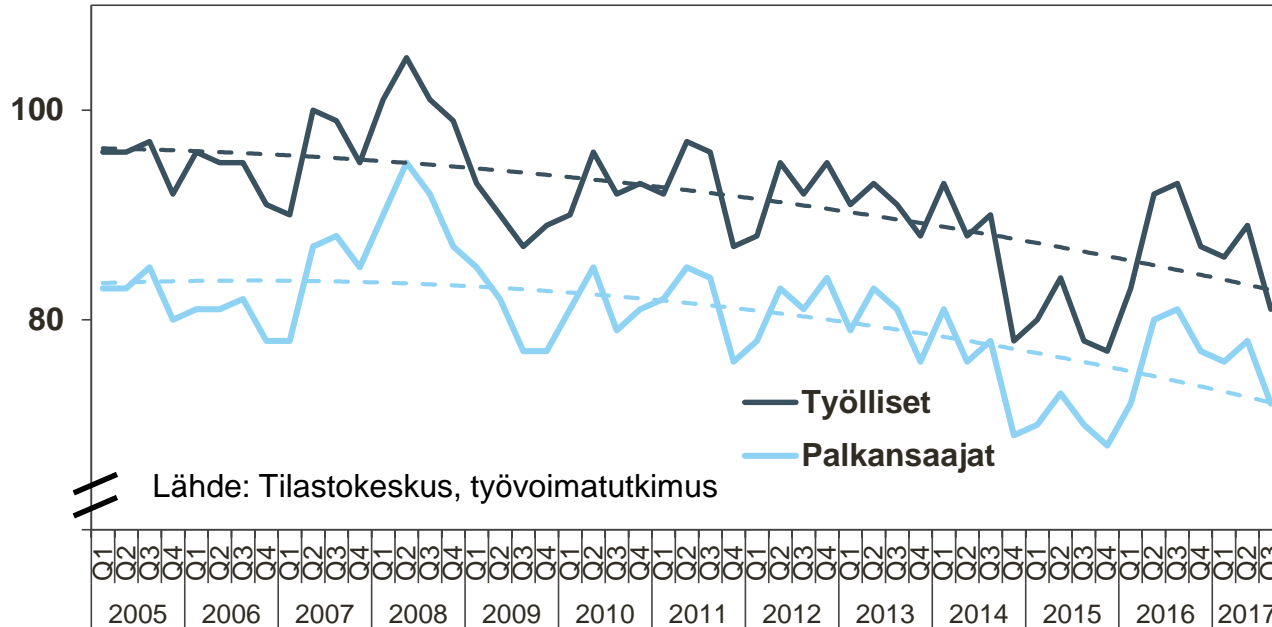
Työllisten ja palkansaajien määrä vähittäiskaupassa Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan, 1 000 henkilöä

Kotimaisen ja ulkomaisen kilpailun kiristymisen niin kivijalassa kuin verkossakin sekä tarve toimintojen tehostamiseen ja kustannustehokkuuteen vähentävät työvoiman kysyntää.

Tukkukaupassa laskeva työllisyystrendi on näkynyt jo pitkään

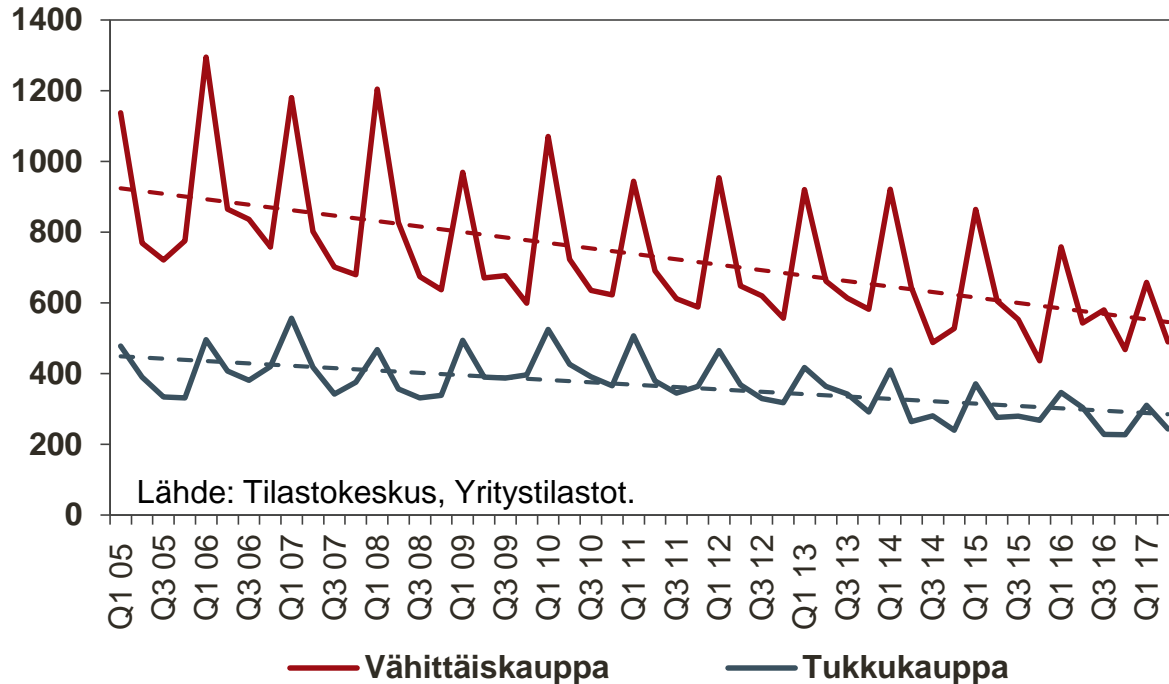
Työllisten ja palkansaajien määrä tukkukaupassa Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan, 1 000 henkilöä

Tukkukaupassa digitalisaatio ja kansainvälinen kilpailu ovat vauhdittaneet työllisyyden laskua jo aikaisemmin kuin vähittäiskaupassa.

Yrityksiä perustetaan aiempaa vähemmän

Aloittaneet yritykset vuosineljänneksittäin

Vuonna 2016 vähittäiskaupassa aloittaneita yrityksiä oli 15 prosenttia vähemmän kuin 2013 ja tukkukaupassa 22 prosenttia vähemmän.

Uudet yritykset ovat olennaisia toimialan uudistumiselle ja elinvoimaisuudelle!

Mitä kaupan työmarkkinoilla on tapahtunut 2000-luvulla?

- Työvoimakehityksen pitkä trendi on alkanut muuttua: liikevaihdon määrän kehityksellä ei ole enää yhtä vahvaa vaikutusta työvoiman tarpeeseen kuin aiemmin.
  - Kansainvälisesti yritykset pyrkivät hallitsemaan aikaisempaa paremmin kaupan toimitusketjuja ja lyhentämään niitä. Skaalaetuja haetaan mm. ketjuuntumisella, suurilla keskusvarastoilla ja hankintayhteistyöllä.
  - Asiakkaista kilpaillaan kaikilla kanavilla yli rajojen.
  - Kansainvälinen ja kotimainen kilpailu niin tukku- kuin vähittäiskaupassakin on lisännyt tarvetta toimintojen tehostamiseen ja kustannusten leikkaamiseen myös Suomessa.
  - Automatisaatio ja digitaalinen kehitys mahdollistavat tehostamisen ja tuottavuuden lisäämisen ilman työvoiman määrän kasvattamista.
- Kaupan alalle perustetaan aiempaa vähemmän uusia yrityksiä; yrittäjyys vähenee kaupassa.
  - Uusien yritysten ja yrittäjien myötä alalle tulee myös uusia ideoita ja uutta kilpailua.
  - Kaupan alalle on perinteisesti ollut helppoa perustaa yritys ja työllistää itsensä.

Liikevaihdon määrä kasvoi pari prosenttia 2017, tukkuhintojen nousu kiihdytti euromääräistä kasvua

- Vähittäiskaupan euromääräinen liikevaihto kasvoi tammi–marraskuussa 2017 kaksi prosenttia ja liikevaihdon määrä* 2,1 prosenttia.
  - Kova koti- ja ulkomainen kilpailu koko vähittäiskaupassa ja päivittäistavarakaupan hintakilpailu ovat jatkuneet edelleen. Tämä näkyy mm. siinä, että liikevaihdon määrä on kasvanut samaa tahtia euromääräisen liikevaihdon kanssa, vaikka raaka-aineiden, tuotantohyödykkeiden ja energian hinnat ovat nousseet.
  - Tavaratalokaupassa (sis. pt-kaupan tavarataloissa ja hypermarketeissa) euromääräinen liikevaihto on pysynyt viime vuoden tasolla, mutta liikevaihdon määrä on kasvanut prosentin.
  - Erikoiskaupan suurin ala, rautakauppa, on vihdoin kääntynyt kasvuun niin euromääräisellä liikevaihdolla kuin liikevaihdon määrälläkin mitaten.
  - Kilpailu kirittää kodintekniikan kasvulukuja. Kodintekniikassa ulkomainen verkkokauppa ei samalla tavoin ime kotitalouksien kasvanutta kulutusta kuin esim. vaatetuksessa.
  - Vaatteiden ja jalkineiden erikoiskauppa ei vielä ole päässyt kasvuun kiinni. Urheiluvälinekauppa kasvaa hitaammin kuin parina viime vuonna.
- Tukkukaupan euromääräinen liikevaihto kasvoi tammi-marraskuussa peräti 7 prosenttia, mikä johtui pitkälti raaka-aineiden, tuotantohyödykkeiden ja energian tukkuhintojen kasvusta. Samaan aikaan liikevaihdon määrä* kasvoi vain pari prosenttia.
  - Teollisuuden kasvu on alkanut näkyä myös tukkukaupan liikevaihdon määrän kasvuna.
  - Kodintekniikan vähittäiskaupan hurja nousu näkyy myös vastaavien alojen tukkukaupassa.

* Hintavaihteluista puhdistettu liikevaihto.

Kaupan näkymät

- Vuoden 2017 arvioidaan yleisesti olleen talouskasvun huippuvuosi. Kuitenkaan tukku- tai vähittäiskaupan liikevaihdon määrän kehitys ei ole enää yltänyt vanhoihin kasvulukuihin. Työllisyys on jopa pudonnut.
- Finanssikriisi ja siihen liittynyt talouden taantuma iskivät suomalaiseen tukkukauppaan loppuvuodesta 2008 ja alkoivat muuttaa toimintaympäristöä ja -edellytyksiä pysyvästi.
  - Joiltakin perinteisiltä tukkukaupoilta hävisi jopa 70 prosenttia liikevaihdosta loppuvuonna 2008. Kilpailu vähistä asiakkaista oli kansainvälistä ja kovaa, toimintoja oli tehostettava.
  - Taantuman hellittäessä paluuta vanhaan ei ollut. Tukku-kaupan asiakkaat kotimaassa ja ulkomailla olivat tehostaneet omia hankintaketjujaan ja muita toimintojaan ja olivat myös itse keskellä kansainvälistä kustannuskilpailua.
  - Digitalisaatio ja automatisaatio mahdollistavat toimintojen tehostamisen, kansainvälisen kilpailun ja liiketoiminnan kasvattamisen ilman työvoiman määrän lisäämistä.
- Vähittäiskauppaan toimintaympäristön muutos iski hieman myöhemmin kuin tukkukauppaan.
  - Suomalainen erikoiskauppa kohtasi kansainvälisen kilpailun aikaisempaa kovempaan sekä fyysisessä kaupassa että verkkokaupassa. Digitaalinen ostaminen yleistyi varsinkin 2010–2012. Verkkokaupan myötä hintavertailut ja hintatietoisuus yleistyivät, ja kansainvälinen verkkokauppa asetti käytännössä hintakaton myös monille suomalaisille erikoiskaupoille.
  - Suuret kansainväliset ketjut puutarhakaupasta urheiluun kilpailivat fyysisessä kaupassa suurilla skaalaeduilla, esim. hankintavoimassa, ja pystyivät kovaan hintakilpailuun.
  - Hitaan talouskasvun aikana ostovoiman kasvu oli nihkeää koko Euroopassa, ja hinta- ja kustannuskilpailu lähti käyntiin eurooppalaisessa pt-kaupassa, myöhemmin myös Suomessa.

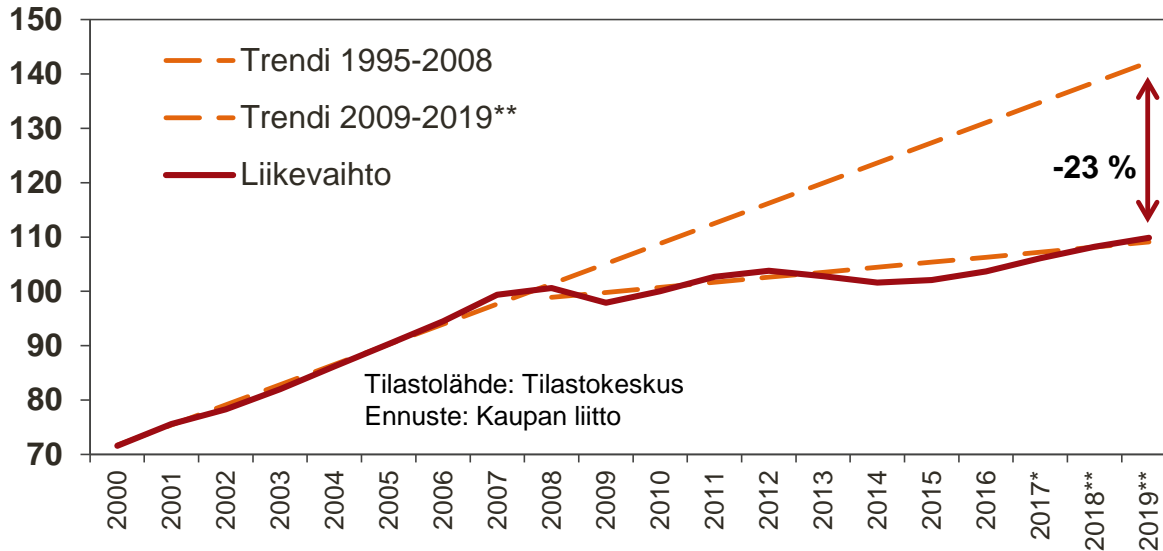
Kaupan näkymät

- Vähittäiskaupan liikevaihdon määrän keskimääräinen vuosikasvu 1995–2008 oli lähes viisi prosenttia. 2017 liikevaihdon määrän vuosikasvu ylsi runsaaseen kahteen prosenttiin. Kaupan liitto ennustaa noin kahden prosentin kasvun jatkuvan tänä vuonna, ja ensi vuonna kasvu hidastuu noin puoleentoista prosenttiin.
- Tukkukaupan liikevaihdon määrän keskimääräinen vuosikasvu 1995–2008 oli runsas neljä prosenttia. Viime vuonna liikevaihdon määrän kasvu oli noin kaksi prosenttia, ja kasvu jatkuu kahdessa prosentissa 2018–2019.
- Vähittäiskaupan työllisyys vähenee edelleen. 2018–2019 työllisyys pienenee noin prosentilla.
- Digitalisaatio ja automatisaatio mahdollistavat toimintojen tehostamisen jatkamista. Tänä vuonna tukkukaupan työllisyys pienenee kahdella prosentilla ja ensi vuonna prosentilla.
  - Digitalisaatio ja automatisaatio synnyttävät uusia työtehtäviä myös kaupassa samalla, kun perinteiset suorittavat työtehtävät vähenevät.
  - Perinteisten tehtävien, kuten esimerkiksi varastotyöntekijöiden, määrä on kuitenkin niin suuri, ettei uusien työtehtävien muodostuminen korvaa alalta poistuvia tehtäviä.
  - Pitkän aikavälin trendinä kaupan työllisyys pienenee, mutta tehtävien rakenne muuttuu.

Vähittäiskaupan kasvu hidastuu taas ensi vuonna – suurin osa* yksityisestä kulutuksesta valuu muualle kuin vähittäiskauppaan

Vähittäiskaupan liikevaihdon määraindeksi

Liikevaihdon määrä kasvaa tänä vuonna kaksi ja ensi vuonna puolitoista prosenttia.

* Kuluttajahintaindeksin vuoden 2017 painorakenteen mukaan runsas 40 prosenttia yksityisestä kulutuksesta on vähittäiskaupan tuotteita.

Lisätietoja:

Jaana Kurjenoja

pääekonomisti

Kauppa liitto

jaana.kurjenoja@kauppa.fi

p. 040 820 5378

